

Almudena
Fernández
Carballal

Área de Dereiro
Administrativo da
Universidade da Coruña

Seminario sobre prevención, defensa e extinción de incendios forestais

(Santiago de Compostela,
23 e 24 de maio de 1995)

Os días 23 e 24 de maio desenvolveuse, no salón de actos da Escola Galega de Administración Pública e en sete aulas da mesma, un “Seminario sobre prevención, defensa e extinción de incendios forestais”, no que participaron ó redor de 900 inscritos, a grande maioría persoal dedicado a combater os incendios forestais no territorio galego, se ben estaba dirixido a toda persoa relacionada dalgún xeito cos montes e cos bosques.

A Escola Galega de Administración Pública organizou esta actividade coa colaboración da Dirección Xeral de Montes e Medio Ambiente Natural da Xunta de Galicia.

A dirección correu a cargo de D. José Carlos del Álamo Jiménez, director xeral de Montes e Medio Ambiente Natural da Xunta de Galicia.

As xornadas foron inauguradas por D. Xaime Rodríguez-Arana Muñoz, director da Escola Galega de Administración Pública, que lles deu a benvida ós asistentes, dicindo que esta Escola é “a casa común de tódalas persoas, a casa común de tódolos funcionarios”, as portas da cal lle están abertas a toda a sociedade: non só á Administración, senón a tódolos sectores sociais, e que agora comeza un novo camiño na historia desta institución. Así mesmo, amosou a súa satisfacción por contar neste Seminario coa presenza do conselleiro de Agricultura, Gandería e Montes da Xunta de Galicia, D. Tomás Pérez Vidal, que abriu o curso expoñendo que o seu fin é mellora-la formación dos recursos humanos, ofrecer unha visión de conxunto dos incendios forestais e da situación actual dos montes galegos, e analiza-los fundamentais factores que afectan a esta realidade como fenómeno social. Factores económicos, políticos, técnico-forestais que cambian en cada etapa histórica, así como en cada ámbito territorial. Engadiu que o número de incendios que se dan nun período de tempo depende de condicións alleas ós propios montes e que afectan á paisaxe de distintos modos. Ante esta realidade, e para avanzar no control dos incendios forestais, cre que cómpre realizar políticas a longo prazo con liñas de actuación a curto prazo. Calquera política con dimensión de Galicia debe abrangue-la fin dos incendios e comparala coa política europea, na que existe unha agricultura de protección. Sen embargo, os incendios son cada vez máis numerosos e afectan a territorios cada vez máis extensos, converténdose así nunha “catástrofe social”, que ós ollos da sociedade se ve como un fracaso das institucións políticas e do poder público. Para concluír, amósalle-lo seu agradecemento ós servicios de defensa contra incendios forestais das distintas provincias galegas, polo seu progreso e o seu voluntarismo ante este problema, desexando unha maior integración do mesmo coa sociedade e esperando que este curso sirva para concienciarse do alto risco que supoñen os incendios forestais.

Na tarde do martes 23 de maio debatéronse dous temas importantes. D. Manuel Matías Cano Vera, xefe de Estudos da EGAP, tras unhas palabras de benvida e agradecemento, presentou o primeiro relator da tarde, D. José Carlos del Álamo Jiménez, director xeral de Montes e Medio Ambiente Natural da Xunta de Galicia e director do curso, o relatorio do cal tiña como título “Incendios forestais, política forestal e do medio ambiente natural”.

As súas primeiras palabras dedicounas a sinalar que o seminario corresponde, tanto á vontade da EGAP como da Dirección Xeral de Montes, de darlle a coñecer a toda persoa que dalgunha maneira estea implicada cos montes e bosques, esta realidade que son os incendios.

A defensa contra os incendios forestais ten como obxectivo reducir ó mínimo tolerable os incendios e o dano que producen, así como preserva-lo medio ambiente. Os incendios prodúcense onde se desenvolven as actividades forestais e onde o medio ambiente se proxecta. Para conseguir este obxectivo, el cre que se debe partir da base previa de que os incendios forestais son prexudiciais para a sociedade e que son evitables. A excepción a iso: o uso controlado do lume como elemento de xestión ante os recursos naturais, o que non é valorado polos grupos responsables da prevención.¹ Pensa que o uso do lume obedece a un sentimento: “se non podes co teu inimigo, aliáate con el”. Sen embargo, resulta que o lume é prexudicial tanto para as persoas coma para o medio ambiente natural, causando sempre efectos negativos.

Ante tal problema, cómpre unha organización que o afronte axeitadamente, sen esquecer que cada territorio ten características distintas e por tanto debe ter medios distintos para afrontalo. Non obstante, Del Álamo sinala que existe unha serie de causas naturais comúns: a climatoloxía; o abandono do campo; a falta de rendibilidade económica do bosque; a falta de valoración social dos montes; a falta dunha “cultura forestal” (un indicador sociolóxico desta causa é o feito de tirar bolsas de lixo no monte) e a carencia dunha política forestal que faga rendible o monte. Con todo iso, e deixando á marxe organizacións territoriais específicas, cómpre unha organización específica, profesional, estable, territorial e cun mando único que evite a descoordinación para, unha vez lograda esta, crear mecanismos comúns e ter obxectivos claros. O óptimo nesa organización sería a actuación conxunta das tres administracións públicas (estatal, autonómica e local), pois as tres teñen competencias nesta materia.

Esta estrutura organizativa, no caso de Galicia ten un ámbito, fundamentalmente, forestal (a diferenza doutras CCAA) na Dirección Xeral de Montes, que executa a política forestal como orientación máis próxima ó monte.

O seguinte conferenciante referiuse ós aspectos prioritarios na loita contra os incendios forestais: 1º os medios ma-

¹ O uso do lume controlado réxese por unha normativa anual elaborada na Xunta de Galicia, aínda incipiente.

teriais de extinción dos incendios; 2º a presenza de forzas de orde pública no monte; 3º a preocupación da xustiza por persegui-lo incendiario; 4º as tarefas de prevención por parte dos propietarios dos montes; 5º os recursos asignados polo Goberno autonómico; 6º a sensibilidade da xente cara ó problema dos incendios; 7º a colaboración dos concellos; 8º a colaboración dos veciños.

Tamén sinalou que no equilibrio entre gastos de prevención e gastos de extinción, na súa opinión debe gastarse máis diñeiro na extinción, e iso porque por moito diñeiro que houbese sería imposible deixa-los montes como xardíns.

O factor tempo é a variable clave na loita contra os incendios, e segundo o relator, a mellor maneira de evitalos é que as persoas que tódolos días están en contacto con eles teñan coñecemento a este respecto.

Existe outro punto importante nesa organización: os principios morais. Unha organización cunha moral de combate ou cun espírito de loita afrontará mellor este problema. Unha moral baseada na participación cidadá, a acción de conxunto e a intervención rápida cuestións que deben terse sempre moi presentes, a xuízo de Del Álamo, xunto coa utilización de medios materiais.

Por outra parte, destacou a importancia do factor voluntariedade na provocación dos incendios, sinalando que o 99,5% dos incendios forestais producidos en Galicia son evitables e só o 0,5% restante son naturais. De aí a necesidade das campañas de concienciación, para non acostumarse a que os incendios sexan algo cotián.

Para finaliza-la súa exposición, referiuse ó problema que hoxe existe na xestión da política contra incendios, e iso porque en España hai dous enfoques fundamentais: as políticas ambientais e a política forestal. O medio ambiente natural ten un nexo común co monte, pero cando a Administración fai xestión de medio ambiente non se entende con ninguén, pois non existen titulares de medio ambiente. A grande distinción xorde cando se afronta esta cuestión dentro da política forestal, porque neste caso si que existe un propietario do monte. Para Del Álamo isto é clave na loita contra os incendios forestais, engadindo que se a política contra incendios se fai mediante política ambiental, levaría ó fracaso. En cambio, cando se leva a cabo unha xestión forestal, ó existir un interlocutor, o éxito está garantido. Concluíu que é necesaria unha política forestal que valore que

detrás de cada árbore hai un propietario do monte. E iso porque será moi difícil mante-los bosques actuais se non se conta cos propietarios dos mesmos, que deberán ter incentivos para coida-los bosques en función dos beneficios que proporcione a masa forestal. Cre que a política forestal está empezando un camiño de desenvolvemento para o futuro, tanto en España coma na Unión Europea, en toda a humanidade en xeral, sinalando como dato exemplificativo que en Galicia existe un 1% da poboación forestal de Europa.

O segundo relatorio da tarde foi o de D. Plácido Baamonde López, subdirector xeral de Defensa contra Incendios Forestais da Xunta de Galicia, que tras ser presentado polo director xeral de Montes e Medio Ambiente Natural da Xunta de Galicia, e despois de desexa-la integración dos 900 asistentes no control dos incendios forestais, falou sobre a "Organización operativa na defensa contra os incendios forestais".

Comezou facendo un pouco de historia e expoñendo os antecedentes da destrución incendiaria dos montes de Galicia (hai 4.000 anos), salientando que a súa concentración se produciu desde 1968 ata hoxe e que foi en 1990 cando a Administración autonómica, consciente deste problema, creou uns servicios específicos encadrados na nova Subdirección Xeral de Defensa contra Incendios Forestais, para facer fronte á devastación incendiaria que se estaba a producir.

A continuación, D. Plácido Baamonde refiriuse ó concepto destes servicios (SDCIF), como organización administrativa pertencente á Dirección Xeral de Defensa contra Incendios Forestais, dependente da Dirección Xeral de Montes e Medio Ambiente Natural da Consellería de Agricultura, Gandería e Montes, cunha misión de defensa contra tales sinistros nas súas catro fases: prevención, detección, extinción e investigación. Estes servicios créanse cun carácter de permanencia temporal e distribución espacial descentralizada, a escala provincial e comarcal, cun órgano central de planificación, dirección e coordinación, para unha maior aproximación ó espazo físico e ó contorno sociolóxico onde xorde o problema. En canto ós obxectivos do SDCIF, o conferenciante distingue un obxectivo xeral: incrementa-las accións preventivas e de extinción nas zonas máis castigadas polo lume e nas de maior interese forestal e ecolóxico; e determinados obxectivos particulares, entre os que hai que

destacar: a redución da superficie castigada polo lume, do tamaño dos grandes incendios e do seu número, así como da superficie arborada queimada polo lume. Así mesmo, existen outros obxectivos complementarios, como prever accidentes e aumenta-la seguridade persoal, mante-la moral de todo o persoal implicado na defensa, mellora-la preparación do persoal do SDCIF, fomenta-la cooperación dos veciños, entidades locais e comunidades veciñais e continua-lo labor de investigación, isto é, "fomenta-la cultura do lume".

Con carácter xeral, a estrutura organizativa a escala comarcal comprende 31 comarcas, que agrupan varios concellos. Cada comarca do SDCIF está dotada de recursos humanos e de medios materiais, que para o relator son fundamentais para o control e a contención do problema incendiario, aínda que non a solución definitiva, pois para el estamos ante un problema sociocultural. Debemos destacar que esta estrutura organizativa en época de alto perigo atende prioritariamente a detecta-los lumes e mobiliza-los medios; extinguilos e evita-la súa reprodución; investiga-la súa causalidade, organiza-la superficie afectada e calcula-los seus impactos. Nestas épocas, os centros de coordinación actívanse estruturándose en tres niveis: Centro de Coordinación central, Centro de Coordinación provincial e Centro de Coordinación comarcal. Ante este grande número de organismos, incluso de diferentes administracións, cómpre unha estreita coordinación entre todos eles.

Por último, detense no procedemento operativo, que abrangue todas aquelas accións que deben desenvolverse desde que se detecta un lume ata a súa total extinción, pola súa vez estruturado nos tres niveis antes aludidos. Así, dentro do nivel comarcal: manexa-los medios propios a este nivel; solicitarlle medios aéreos ó Centro de Coordinación provincial; informar permanentemente sobre a situación ó Centro de Coordinación provincial. Pola súa parte, o Centro de Coordinación provincial ten as seguintes tarefas: manexa-los núcleos de reserva provinciais; ordena-lo apoio entre comarcas; solicitarlle a intervención de avións anfibios ó C.C. Central, así como o apoio interprovincial de helicópteros e de medios terrestres, segundo o caso; recibi-las chamadas a través do teléfono gratuito 085 e coordina-la situación cos centros comarcais, e de se-lo caso, co Centro de Coordinación central. Entre as súas funcións destacan: ordena-la actuación dos avións anfibios e dos helicópteros; so-

licitar medios doutras administracións públicas; ordena-la actuación de núcleos de reserva central; ordena-lo apoio interprovincial de medios terrestres e coordina-la situación, de se-lo caso, co Centro de Coordinación provincial.

O mércores día 24 a xornada comezou coa intervención de D. Manuel Hermida Prieto, enxeñeiro agrónomo e colaborador da Consellería de Montes, que disertou sobre a "Causalidade e tipoloxía dos incendios forestais en Galicia".

As súas primeiras palabras, tralos oportunos agradecimentos, dirixíronse a manifesta-la importancia de coñecer-las causas dos incendios forestais e as súas motivacións, como condición necesaria para loitar eficazmente contra eles. Durante o transcurso da súa exposición, resumiu os resultados dun estudio realizado en 1991 sobre as causas dos incendios en Galicia; tamén algúns criterios de clasificación dos mesmos, para acabar cun estudio estatístico no que se relaciona a poboación e o número de incendios nos municipios galegos.

É un feito comprobado que a maioría dos lumes é de orixe descoñecida, posto que para estar seguro da causa dun incendio son indispensables o delicto flagrante ou ben as probas irrefutables, o que é bastante raro, xa que os causantes, por imprudencia ou por intencionalidade, adoitan tratar de agocha-la súa culpa.

O mencionado estudio de 1991 baseouse na consulta de municipio tras municipio, e dentro de cada un ós máximos responsables nesta materia. Os resultados municipais ponderáronse coa frecuencia de lumes para obter resultados a diferentes niveis de agregación: por comarcas, por provincias e de toda a Comunidade.

Entrando xa en materia, a queima de restrollos e residuos agrícolas (en sentido amplo: queimas de maleza, silvas e matos) é a primeira causa de incendios, con 11,3 lumes de cada 100 que se producen. Está estendida practicamente por tódolos municipios, e é tamén a primeira causa de dispersión por municipios (o 81,8%). A segunda causa por orde de incidencia en tanto por cento son as queimas para fomentar-lo desenvolvemento natural de pastos, cun 10,2%, aínda que limitada a menos municipios, o 40% deles. Séguelle una causa que presenta grande analoxía coa primeira: a queima de maleza en predios e de cercas para a súa limpeza, referida sobre todo a leiras abandonadas, os propietarios das cales non as cultivan. A cuarta causa son os incendios para pro-

voca-la baixa do prezo da madeira, co 4,2% dos lumes e o 38,2% dos municipios. A quinta causa son os incendios producidos por envexas e rancores entre veciños, á que se lle poden engadi-los litixios de propiedade, sumando un 6,0% dos incendios. Unha sexta causa son os pirómanos e incendiarios, cun 4,1% de incendios e 71,0% de municipios (é a segunda causa máis estendida). A continuación, e cun 3,4% de incendios e 37,2% de municipios, están as queimas para provoca-lo afastamento do lobo, o xabarín, o zorro, etc. Como oitava causa, a queima de sebes exuberantes ou en corredeiras obstruídas, para facilita-lo tránsito: 3,1% e 53,5%, respectivamente. Unha novena causa é a creación de malestar e intranquilidade ou obediencia a consignas, cun 2,6% e 20,7%. Ata aquí as causas enumeradas dan lugar, polo menos, ó 50% dos lumes. Cunha incidencia menor do 2% de lumes cada unha temo-las seguintes causas: litixios de propiedade entre veciños, municipios e Administración; eliminación de residuos de explotación forestal; queima de monte para uso agrícola en xeral; cigarros, acampadas e excursionistas; incendios por problemas de caza e cazadores. Seguen unha serie de motivos cada vez con menor incidencia entre os que destacan: as queimas para crear pastos; para provoca-la venda inmediata ou para vence-la oposición de donos comúns, da Administración ou de empresas forestais e madeireiras; os incendios para fomenta-la implantación de eucalipto; incendios producidos polo raio; os provocados por vertedoiros de lixo; incendios para provoca-lo cambio de clasificación do solo urbanizable ou non urbanizable.

A continuación, o relator, igual que para amosa-las causas anteriores, serviuse de transparencias para mostra-la clasificación habitual de causas elaborada por ICONA: raio; negligencias; queima de pastos; intencionados; accidentes e o resto. Para Hermida Prieto, é unha clasificación pouco operativa, xa que ó seu xuízo, dicir que un incendio é intencionado ou provocado di moi pouco acerca das accións tendentes a evitalo, entre outras críticas. Cre que o oportuno sería ir á identificación da causa inmediata, mediante a modificación conveniente da aplicación informática, na que deberían consta-los motivos máis frecuentes, o que esixiría un maior esforzo por parte dos responsables de asignarlle a causa a un lume, evitando a clasificación en descoñecido e asignando a causa máis probable.

As causas dos incendios adoitan clasificarse en dúas categorías: causas estruturais (características climatolóxicas,

alta inflamabilidade das especies, acumulación de combustible, índice de habitualidade no emprego do lume por campesiños, etc.) e causas inmediatas, que adoitan agruparse en naturais, negligencias, intencionadas e accidentes, orixinando este segundo grupo unha partición exhaustiva das mesmas. Sinalou, así mesmo, que existe a tendencia errónea a face-la clasificación das causas mesturando ámbalas categorías, e nisto o público adoita ter unha grande confusión.

Xa para finaliza-la súa exposición, e amosando a correlación incendios-poboación, destacou que se baralla a hipótese de que se o 99% dos lumes se debe á intervención humana, aqueles terán certa relación de dependencia estatística coa poboación local circundante. Tamén, e a xeito de conclusión, sinalou que con carácter xeral se presentaban densidades de lumes máis elevadas en zonas costeiras con densidades de poboación moi altas, e pola contra, unhas densidades de lumes máis baixas en zonas do interior con menores densidades de poboación, o que induciu a buscar e determinar un modelo teórico que explicase a relación entre ámbalas variables. Trátase do modelo coñecido de elasticidade constante, que relaciona a densidade de incendios coa densidade de poboación, do que se pode concluír, a xuízo do relator, que estamos asistindo a un fenómeno de perda de poboación dos municipios menos poboados con base preferentemente rural, que teñen como destino as áreas urbanas da comunidade ou cabeceiras comarcais e municipios maiores, o que se traduce nunha redución do número de incendios nos primeiros e un aumento nos últimos, sendo este incremento menor, é dicir, o número de incendios diminuírá. E por último sinala que aqueles municipios con maiores densidades de poboación, con núcleos urbanos, con poboación menos dispersa poderían ter menores densidades de lumes cás que lles correspondería polo modelo, e pola contra, a dispersión poboacional e concentración da poboación en áreas forestais son causas estruturais importantes de incendios.

Todo o anterior lévao a concluír que, se á alta porcentaxe que a superficie forestal ocupa en Galicia, lle engadímola elevada porcentaxe de poboación rural e o grande número de asentamentos de poboación e a súa dispersión, témo-los factores que contribúen ó elevado número de incendios forestais que se producen en Galicia tódolos anos.

Tralo breve coloquio –que houbo despois de cada intervención–, e que gracias á súa fluidez tivo grande éxito, a continuación interveu D. Xosé Luís Díez Yañez, xefe do Servizo de Montes e Industrias Forestais de Pontevedra, cunha exposición que se centrou nas “Técnicas e medidas de prevención dos incendios forestais”, e que estruturou en catro apartados: necesidade da prevención-obxectivos; condicionantes da prevención; técnicas de prevención e conclusións.

“A defensa contra os incendios forestais comeza co conxunto de accións que pretenden evitar que se produzan, e é a suma desas accións o que se denomina prevención”. Así comezou Díez Yañez a súa conferencia, para posteriormente aborda-las medidas básicas de prevención: 1. Elimina-lo risco de incendio; 2. localización inmediata do incendio; 3. procura-la súa rápida extinción; 4. redución da superficie percorrida polo lume. Os obxectivos que se pretenden lograr coa prevención: 1. impedir que se inicien os lumes débiles por causas evitables; 2. prepara-lo territorio para dificultar ó máximo o inicio e avance do lume; 3. dispoñer dun sistema axeitado de detección e dunha boa rede de comunicacións.

Xa centrado na Comunidade Autónoma galega, sinalou que no sector forestal galego o ideal de que non se produzan incendios por telos previsto é utópico debido a que a prevención está intimamente ligada ó medio rural e ó contorno socioeconómico existente, onde se poñen de manifesto determinadas características, como unha meteoroloxía favorable para os incendios forestais, ante a cal non se pode actuar; unha orografía complicada; a existencia de solos aceados con pouca capacidade de retención de auga; un medio rural cunha poboación en recesión e avellentada; a indiferencia que parece suscita-la propiedade privada; unha grande presión sobre o medio rural; a existencia de vexetación arbórea e arbustiva moi inflamables; a excesiva atomización da propiedade forestal; o carácter principalmente productivo do monte galego sobre o conservador; e por último, destaca que case o 100% dos incendios son debidos ó factor humano, o que leva consigo un tratamento específico en materia de educación, propaganda e lexislación.

Polo tanto, as medidas de prevención deben actuar sobre o home e sobre o medio. Respecto das medidas dirixidas ó home, destaca: as campañas de educación e información

á poboación sobre o risco de incendios forestais; o apoio e a información ós agricultores, silvicultores, gandeiros, etc.; a lexislación, aplicando as sancións administrativas por infraccións e, de se-lo caso, a remisión ó ministerio fiscal. En canto ás medidas de prevención dirixidas ó medio, o tratamento do combustible e a súa ordenación; as repoboacións, en canto as masas puras se mesturan máis facilmente cás mesturadas; rozas, limpeza, aumentos de extensión e podas, coa finalidade de romper a continuidade, tanto horizontal coma vertical, así como a homoxeneidade das masas forestais, reducindo a densidade da vexetación nas zonas con máis alto índice de risco; áreas devasas, faixas contra lumes, faixas auxiliares de pista e liñas de defensa, todos eles co obxecto de crear discontinuidade para transforma-lo monte nun mosaico con alternancia de especies e con distintos graos de densidade, buscando espazos abertos tanto para dificulta-lo avance dos incendios como para facilita-los labores de extinción; rede de infraestruturas, pistas de penetración, camiños forestais, puntos de carga de auga (por se-la auga o elemento básico para a extinción da maioría dos incendios), casetas ou torres de vixilancia, etc.; rede de vixilancia e detección, en tanto o principio básico da vixilancia e do vixilante é a detección dos incendios, salientando o relator que só no seu inicio; e, por último, as queimas controladas.

Díez Yañez finalizou a súa exposición concluíndo que unha actividade decidida en canto á prevención diminuírá o número de incendios, reducirá o presuposto dedicado á extinción e permitirá incorporar a tarefas de produción un bo número de profesionais, que hoxe teñen que dedica-lo seu esforzo e coñecemento a evitar e reduci-la destrución dos bosques a causa do lume.

A continuación, D. José Ramón Goyanes Flores, xefe do Servicio de Defensa contra Incendios Forestais de Ourense, falou sobre as "Técnicas e medidas de extinción de incendios forestais", destacando no seu discurso que o obxectivo destas técnicas e medidas non é outro que minimiza-lo dano forestal co mínimo custo posible. E para iso, as actividades que realizar poden clasificarse en de primeiro ataque e de segundo ataque, sendo preciso, así mesmo, ter coñecemento da zona e das súas características (estradas, pistas, gasoli-neiras próximas, etc.) onde existe risco de que se produzan incendios. Apuntou un conxunto de técnicas que van desde

a revisión dos equipos ata o estudio e coñecemento deste fenómeno, pasando por outras medidas complementarias como facer deporte para manterse en forma. Sinalou que os helicópteros, como mecanismo de primeiro ataque, só se deben utilizar naqueles casos en que proporcionen maior eficacia cá brigada de terra. A unidade de primeiro ataque debe chegar á plena conciencia de que, unha vez localizado o incendio, vai ser posible a súa extinción, polo que a "seguridade" é o factor máis importante para o labor de extinción, xunto co factor "agresividade", nesta actividade de combate.

Referiuse, así mesmo, á grande necesidade dunha organización moi perfecta e que funcione axeitadamente, que en ningún momento pode perder comunicación con ningún dos medios de prevención nin co Centro de Coordinación central.

Pola tarde, o seminario retomou a actividade coa intervención de D. Juan Carlos Pastor Rey de Viñas, xefe do Servicio de Defensa contra Incendios Forestais de Santiago, dedicada a expoñela "Formación e seguridade na extinción dos incendios forestais".

Os traballos de extinción de incendios forestais son traballos que se desenvolven en situacións de alto risco para as persoas que os executan, debido á concorrencia de factores como as grandes temperaturas, os cambios de dirección do vento, o accidentado do terreo, a presenza de material combustible e a propia situación de emerxencia. É por iso necesario, e dado o carácter impredecible do comportamento do lume nos diferentes terreos, que o persoal que realice traballos de extinción sexa capaz de velar pola súa autoprotección.

Destacou que, ademais da importancia que ten a experiencia nesta tarefa, a formación do persoal se converte na mellor ferramenta para procurar un bo nivel de autoprotección e de seguridade para o mesmo; así mesmo, proporciona a vantaxe de mellora-lo rendemento e a eficacia no traballo, consecuencia da mellor preparación do persoal. Respecto deste plan de formación e adestramento destinado ó persoal do Servicio de Defensa contra Incendios Forestais, Pastor Rey sinalou que o seu obxectivo xeral é proporcionarlle ó persoal destes servicios a preparación necesaria para executa-lo seu traballo con seguridade e eficacia. E como obxectivos particulares están: reduci-lo risco

laboral inherente ós traballos de extinción; garantir un bo nivel de autoprotección; mellora-la eficacia dos medios e recursos utilizados; incrementa-lo labor de grupo; informa-lo persoal das novas técnicas de traballo; recoller e difundir experiencias. Como características do plan sinalou que estamos ante un plan único e integrador, descentralizado, aberto, concreto e de "ida e volta", en tanto que a transmisión de coñecementos se realizará non só do profesor ó alumno, senón tamén deste ó profesor.

O contido do plan divídese en tres niveis de formación, integrado cada un deles por distintos módulos. Estes niveis son: nivel de formación continuada, dirixido a todo persoal funcionario ou contratado con carácter semipermanente ("de inverno e outono"); nivel de adestramento específico, dirixido a persoal especializado e comprende exercicios prácticos; e nivel de instrucción básica, para persoal contratado con carácter estacional ("de verán"). En canto ó contido formativo do plan, este abranguerá os temas seguintes: "seguridade persoal e primeiros auxilios na extinción dos incendios forestais"; "prevención dos incendios forestais"; "técnicas de extinción dos incendios forestais"; "investigación das causas dos incendios forestais"; "adestramento no uso dos vehículos contra incendios" e "adestramento no uso da rede de comunicacións". Este ano prevese dar 82 cursos de distinta duración segundo a materia, impartidos por profesionais na materia e cunha asistencia de ó redor de 1.860 alumnos, sempre axustados o máis posible á realidade e ó persoal asistente.

O relator finalizou a súa intervención desexando que o plan teña os seus froitos e agradecendo o apoio prestado por tódolos que están colaborando nesta liña.

A última intervención foi a de D. José Antonio López Rodríguez, secretario da Delegación Provincial da Consellería de Agricultura, Gandería e Montes de Pontevedra, que se ocupou da "Lexislación e aspectos xurídicos dos incendios forestais". Salió que o dereito, ata a data, non lle soubo dar unha resposta satisfactoria ó grave problema dos incendios. Así mesmo, aludiu á mala situación sistemática na tipificación do Código penal, non concreción do ben xurídico protexido ou a non consideración do incendio de monte propio. "A propiedade forestal –sinalou López Rodríguez– está sometida na nosa lexislación a severas restriccións, incluíndo nelas os montes particulares (prohibición de cam-

biar de destino o monte, converténdoo en agrícola ou urbanizable; prohibición de pastoreo agás autorización; necesidade de autorización para talar, cortar ou podar, obriga de repoboar) e todo iso con base na función social da propiedade de que fala a Constitución. Estas limitacións, unidas a cuestións políticas forestais, trouxeron como consecuencia grande número de incendios provocados”.

O relator propón conciencia-lo propietario da necesidade e xustiza do sistema legal en vigor se se quere mante-lo actual sistema de montes de propiedade privada e facelo compatible coas funcións asignadas ó mesmo.

Antes da clausura do seminario polo director da EGAP, Xaime Rodríguez-Arana, tivo lugar unha mesa redonda na que participaron representantes de distintas comunidades autónomas: D. Mateo Castello Mas, xefe dos Servicios de Conservación da Natureza de Baleares; D. Roberto Barcelo Aguilar, director xeral de Xestión do Medio Natural; D. Jordi Pey Massit, da Generalitat de Cataluña; D. Manuel Rodríguez Hierro, doutor enxeñeiro de Montes de Castela e León; D. Pedro Molina, subdirector xeral de ICONA. Actuou como moderador D. Luis Carlos Fernández Espinar, doutor en dereito, e presidiu a mesa D. Carlos del Álamo Jiménez. Os distintos representantes autonómicos expuxeron as particularidades da súa respectiva Comunidade na prevención, defensa e extinción dos incendios forestais.

Trataríase de levar a cabo *políticas a longo prazo con liñas de actuación a curto prazo* para avanzar no control, defensa e prevención dos incendios forestais e do risco que supoñen para a sociedade, e iso porque ata o de agora o dereito non soubo darlle unha resposta satisfactoria a este grave problema.

O director da EGAP clausurou o seminario felicitando a tódolos relatores e asistentes, tanto pola calidade das súas intervencións coma polo grao de participación do público; sinalou que con este curso se inicia na Escola un novo traxecto na “formación”, neste caso especializada, formación sempre necesaria e fundamental para toda a sociedade. 